

Η πολιτική της ελπίδας – τα λόγια του Barack Obama:

Μετάφραση δύο πολιτικών λόγων στα Ελληνικά:

Προκλήσεις & Στρατηγικές

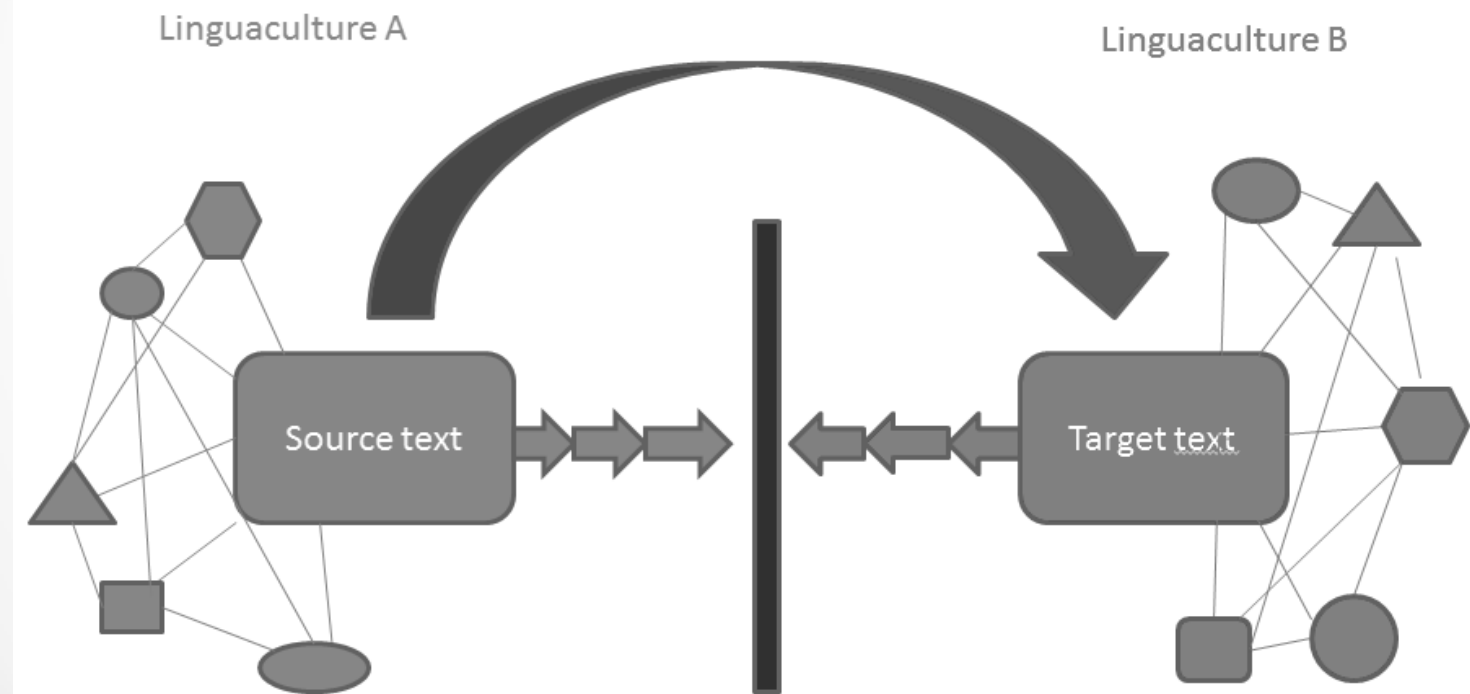
Ομιλητής: Αθηνά Νικοδήμου

11^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

9-11 Νοεμβρίου 2017, Αθήνα

Μετάφραση: τρόπος διαπολιτισμικής επικοινωνίας

Intercultural text transfer

Πολιτικός Λόγος

- Είδος κειμένου εμπλουτισμένο με πολιτιστικά στοιχεία

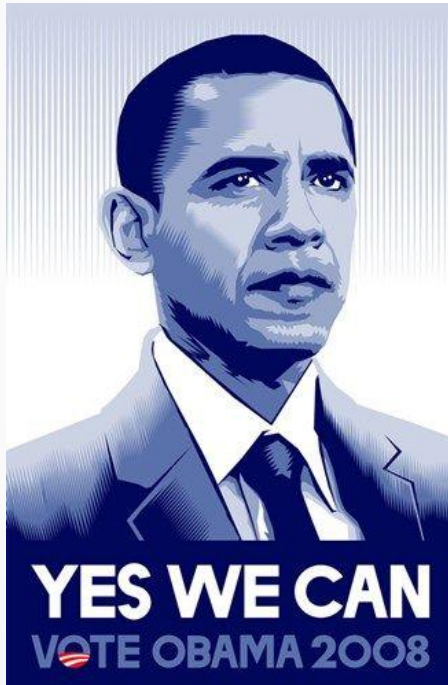
- ✓ Ιστορικά
- ✓ Κοινωνικά
- ✓ Οικονομικά
- ✓ Σχήματα λόγου
- ✓ Τεχνικές Πειθούς

- Στόχος Μεταφραστή: Να ξεπεράσει τα σύνορα της διαφορετικότητας των πολιτισμών

Πολιτικοί Λόγοι Barack Obama

- «Η Νύχτα πριν τις εκλογές»
- Εναρκτήρια Ομιλία 2009

Ανάλυση Λειτουργικότητας (functional analysis):

Θεωρητικό Μοντέλο Nord (1997)

- Βασισμένο στη Skopos-theorie (Vermeer)

Πρόθεση της μεταφραστικής δράσης: Να εξυπηρετηθεί ένας **σκοπός**

- Στόχος κειμένου υποδοχής: **Λειτουργικότητα**
  - ✓ Συνεργασία εμπνευστή (initiator) κειμένου αφετηρίας με μεταφραστή για αποσαφήνιση επικοινωνιακού σκοπού του κειμένου υποδοχής
  - ✓ Ανάγκη για μεταφραστικές οδηγίες (source text & target text translation brief)

Μεταφραστικές Οδηγίες (source text & target text translation brief)

Παράμετροι

- ✓ Επιδιωκόμενες Λειτουργίες
- ✓ Πομπός & Δέκτης
- ✓ Χρόνος και τόπος ανάπτυξης κειμένου
- ✓ Επικοινωνιακό Μέσο
- ✓ Λόγος εκπόνησης κειμένου

→ Καθορίζουν τη μεταφραστική μέθοδο που θα ακολουθηθεί (Nord, 1997)

Πομπός: Barack Obama, 44^{ος} Πρόεδρος ΗΠΑ

- ✓ Ρητορικές ικανότητες με παγκόσμιο αντίκτυπο
- ✓ Δυναμική Προσωπικότητα
- ✓ Εξαιρετική ρητορική ευγλωττία
- ✓ Χρήση λέξεων → λειτουργούν ως εργαλεία επικοινωνίας για δημιουργία εικόνων και έγερση συναισθημάτων
- ✓ Συνεργασία με εξαιρετικούς συντάκτες πολιτικών λόγων και επικοινωνιολόγους

Translation Brief για Κείμενα Αφετηρίας:

«Η Νύχτα πριν τις εκλογές»

- Είδος συμβουλευτικού πολιτικού λόγου (deliberative speech)
- Χρόνος: εκστρατεία πριν την πρώτη εκλογή του
- Τόπος: Βιρτζίνια
- Δέκτης: Αμερικάνοι πολίτες - Υποστηρικτές των Δημοκρατικών
- Μέσο: Ζωντανή σύνδεση με Εθνικό τηλεοπτικό δίκτυο

Εναρκτήρια Ομιλία 2009

- Είδος επιδεικτικού πολιτικού λόγου (epideictic speech)
- Χρόνος: Μέρα ανάληψης καθηκόντων ως Πρόεδρος
- Τόπος: Λευκός Οίκος
- Δέκτης: Λαός της Αμερικής και λαοί όλου του κόσμου
- Μέσο: Ζωντανή σύνδεση με παγκόσμια τηλεοπτικά δίκτυα και, μεταγενέστερα, σε λοιπά μέσα

Translation Brief για Κείμενα Υποδοχής:

«Η Νύχτα πριν τις εκλογές» & Εναρκτήρια Ομιλία 2009:

- Επιδιωκόμενη Λειτουργία: Ενημέρωση ελληνικού κοινού
- Χρόνος: Μετά την απαγγελία
- Δέκτης: Ελληνικός Λαός
- Μέσο: Έντυπα μέσα & internet

Μεταφραστικές μέθοδοι (Nord, 1991)

- **Εργαλειακή Μετάφραση**
(instrumental translation)

- ✓ Στοχοκεντρική προσέγγιση
- ✓ Κείμενο Υποδοχής → Εργαλείο επικοινωνίας μέσω του οποίου πομπός και δέκτης αποκτούν επικοινωνιακή διάδραση

- **Τεκμηριωτή Μετάφραση**
(documentary translation)

- ✓ Πηγοκεντρική προσέγγιση
- ✓ Κείμενο Υποδοχής → Αναπαραγωγή κειμένου αφετηρίας, προσαρμοσμένο στις νόρμες της γλώσσας στην οποία μεταφράζεται

Μεταφραστικά προβλήματα & στρατηγικές:

Πραγματολογικά προβλήματα

- Αιτίες: πομπός, δέκτης, πολιτισμικό περιβάλλον, χρόνος, τόπος κ.α.

Κείμενο Αφετηρίας	Κείμενο Υποδοχής
1α. “our founding documents”	1β. “θεμελιώδη μας έγγραφα, όπως είναι το Σύνταγμα και η Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας.” [our founding documents such as the Constitution and the Declaration of Independence]

- Στρατηγική: Εφαρμογή τεχνικής διεύρυνσης

Μεταφραστικά προβλήματα & στρατηγικές:

Προβλήματα που συνδέονται με το πολιτισμικό ζεύγος

- Αιτίες: διαφορές μεταξύ του ύφους και των νορμών του πολιτισμικού ζεύγους

Κείμενο Αφετηρίας	Κείμενο Υποδοχής
2α. Εκτενής χρήση α' και β' ενικού Υφολογία Barack Obama – συνομιλιακοί ρόλοι (tenor)	2β. Προσαρμογή σε υφολογία ελλήνων πολιτικών

- Στρατηγική: Εφαρμογή εργαλειακής μετάφρασης

Μεταφραστικά προβλήματα & στρατηγικές:

Προβλήματα που συνδέονται με το ζεύγος γλωσσών

- Αιτίες: προκλήσεις σε λεξιλόγιο, σημασία, σύνταξη και ύφος του ζεύγους γλωσσών

Κείμενο Αφετηρίας	Κείμενο Υποδοχής
3α . “hard-earned peace”	3β. «ειρήνη που κατακτήσαμε με κόπο»

- Στρατηγική: Μετατροπή σε πρόταση

Μεταφραστικά προβλήματα & στρατηγικές:

Προβλήματα που συνδέονται με το κείμενο αφετηρίας

- Αιτίες: νεολογισμοί, τα λογοπαίγνια και τα σχήματα λόγου

Ιδιωματισμός σε Κείμενο Αφετηρίας	Κείμενο Υποδοχής
4α . “puts reason against reason” (αντανάκλαση)	4β. «επιχειρηματολογεί ενάντια στη λογική»

- Στρατηγική: Εφαρμογή τεχνικής μετάταξης (transposition)

Μεταφραστικά προβλήματα & στρατηγικές:

Προβλήματα που συνδέονται με το κείμενο αφητηρίας

- Αιτίες: νεολογισμοί, τα λογοπαίγνια και τα σχήματα λόγου

Μεταφορά σε Κείμενο Αφητηρίας	Κείμενο Υποδοχής
5α. “spoken during <u>rising tides</u> of prosperity and the <u>still waters</u> of peace”	5β. «έχουν ειπωθεί σε καιρούς ευημερίας και γαλήνιες εποχές ειρήνης»

- Προκλήσεις: Μη ευρέως διαδεδομένη σε ελληνικό κοινό

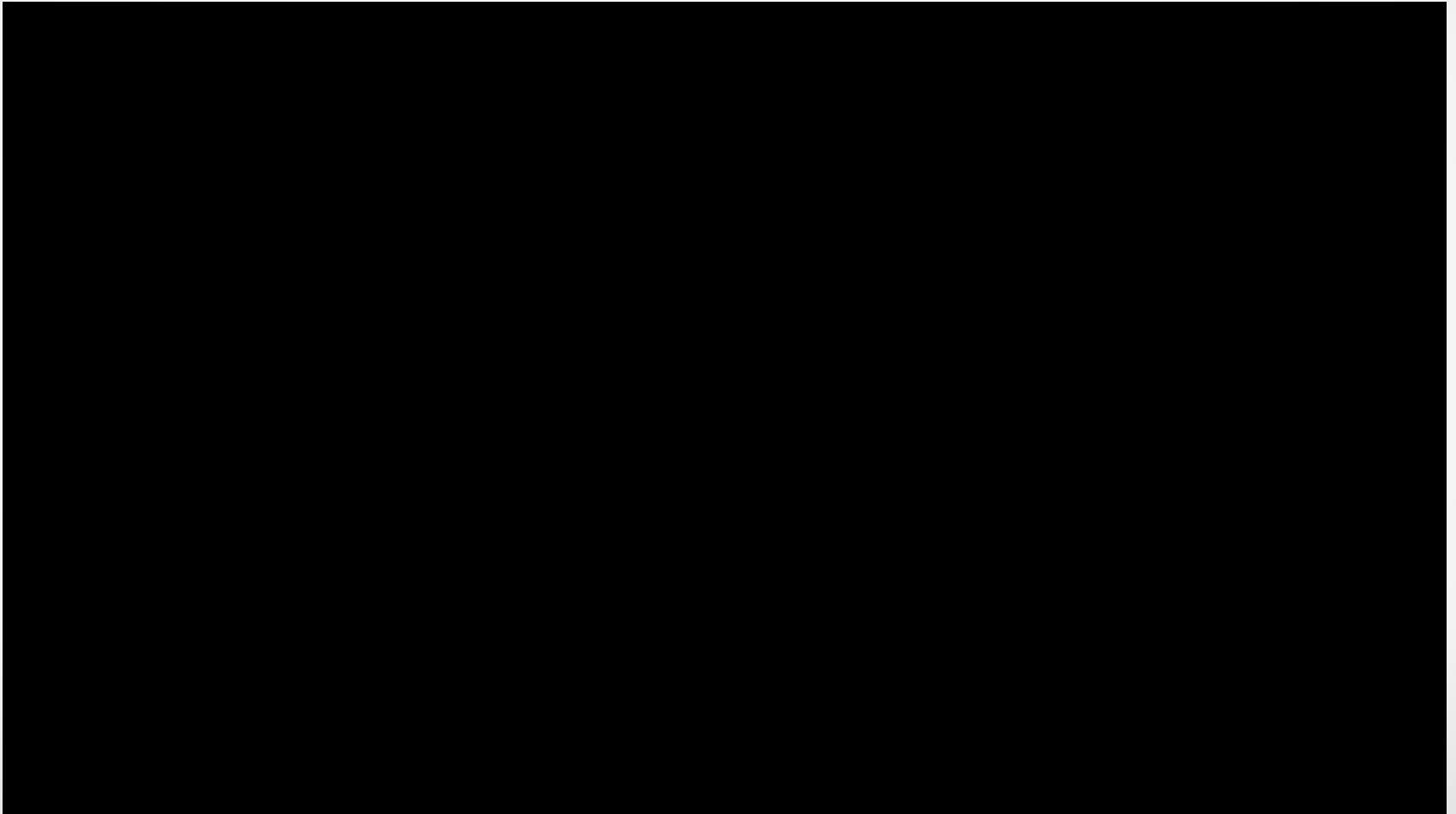
Διατήρηση δύο αντίθετων εικόνων

- Δύο Στρατηγικές: Εφαρμογή τεχνικής αντικατάστασης & μετάταξης

Συμπεράσματα

- ✓ Θεωρητικό Μοντέλο της Nord & μεταφραστικές οδηγίες: Πολύτιμο **βοήθημα** για το μεταφραστή
- ✓ Μετάφραση πολιτικού λόγου: Απαίτηση για **υβριδική μεταφραστική μέθοδο** (τεκμηριωτή και εργαλειακή)
- ✓ Πολιτικός λόγος: κείμενο εμπλουτισμένο με πολιτιστικά στοιχεία και σχήματα λόγου → απαίτηση για **τεχνογνωσία και έρευνα** από τη μεριά των μεταφραστών

Απόσπασμα από Ομιλία στην Αθήνα, 16/11/2016

Ευχαριστώ πολύ!